

Step 5 plus

3 Mini-plans / Opening the position: A

- 1) 1. ♖g5 hxg5 2. hxg5
- 2) 1. f6+ gxf6 2. ♙g4 ♜cg8 (2. ... ♗d7 3. ♙xd7) 3. ♜xf6+
- 3) 1. e5 dxe5 2. ♜xd8 ♜xd8 3. fxe5
- 4) 1. ... d5 2. exd5 ♗xd5 3. ♙f3 ♗xc3 4. ♜xc3 ♙f6
- 5) 1. ♗g5 (1. f5 h6) 1. ... ♗e8 2. f5 ♜c6 3. fxe6
- 6) 1. c5
- 7) 1. a4 ♜d8 (1. ... bxa4 2. ♗xa4 ♙b5 3. ♗c5 and pawn a6 will be lost.) 2. axb5 ♗xb5 3. ♜a5 with advantage.
- 8) 1. ... f5 2. ♜g3 fxe4 3. fxe4 ♗h4+
- 9) 1. h4 f5 2. h5 (2. exf6ep ♗xf6 3. h5 ♗xh5 4. ♙xg6 hxg6)
- 10) 1. e4 ♗f8 2. exf5 exf5 3. ♜g3
- 11) 1. ... h6 2. gxh6 ♜xh6 3. ♗f1 ♜e6
- 12) 1. ... a4 2. ♜h2 axb3 3. cxb3 ♙f4 4. ♙g6+ ♗e6 5. ♜c2 d4

4 Mini-plans / Activating a piece: A

- 1) 1. ♜fd1
- 2) 1. ♜e4 ♜b6 2. ♜h4 h5 3. fxg6 fxg6 4. ♜xh5
- 3) 1. ♙g4 ♜b8 2. ♜d7
- 4) 1. 0-0 (1. ♜h5+ g6 2. ♜e5 ♙xb5 3. ♜xh8 ♜h4+)
- 5) 1. ... ♜c8 (1. ... cxd4 2. ♗xd4 ♜c8 3. ♜d2 ♙xd4 4. ♜xd4 ♜xc2 5. ♙f4) 2. ♜a3 cxd4
- 6) 1. ... ♜e6
- 7) 1. ♜g4
- 8) 1. ... f6 2. 0-0 (2. ♜e2 fxe5) 2. ... fxe5 3. dxe5 ♜xf3 4. gxf3 ♗xe5 5. ♗g2 ♜h4
- 9) 1. ♜c6 (1. ♜c2 c6 2. ♜fc1 a6) 1. ... g5 (1. ... bxc6 2. ♗d6+ ♗a8 3. ♜b7#) 2. ♜fc1
- 10) Drawing
- 11) Drawing
- 12) 1. ♜e5

5 Mini-plans / Activating a piece: B

- 1) 1. ♗h4
- 2) 1. ♗e3
- 3) 1. ♗c4
- 4) 1. ... ♗a4 2. b3 ♗c3 3. ♜d2 ♗xa2
- 5) 1. ... ♗e5 2. ♜d1 ♗h5
- 6) 1. ♗f5 ♜f8 2. ♗d5
- 7) 1. ♗d6 ♗d4 2. ♜xd4
- 8) 1. ♜a3
- 9) 1. ♗g4 ♙xg5 2. fxg5 ♗h5 3. ♗h6+
- 10) 1. ... b5 2. ♜b3 ♗b6
- 11) 1. ♗d2
- 12) 1. a4 ♜c7 2. a5 b5 3. ♗c5

6 Mini-plans / Activating a piece: C

- 1) 1. ♙d1 ♜f8 2. ♙c2
- 2) 1. ♙c1
- 3) 1. ♙d6
- 4) 1. ♙f1 a5 (1. ... bxc3 2. ♙xc3 a5 3. ♙b5 ♗d7 4. ♙xe5) 2. ♙b5 ♗d7 3. cxb4 axb4 4. ♙xe5
- 5) 1. ♙b5 ♙a7 (1. ... ♙xh3 2. gxh3 ♜xh3 3. ♗h2 ♜g3+ 4. ♗h1 ♙xf2 5. ♜f3 ♜xf3+ 6. ♗hxf3) 2. d4 exd4 3. cxd4 d5 4. ♗e5

- 6) 1. ... c6 (1. ... ♖c6 2. ♗xc6 ♕xc6 3. ♖xc6)
- 7) 1. ♕d1 ♕f6 (1. ... ♖e8 2. ♕f3 ♗c5 3. ♕d5+ ♖f8 4. ♖f7+ ♖g8 5. ♖g7+ ♖f8 6. ♖g8#) 2. ♕xf6 ♖xf6 3. ♕f3 ♗b5 4. ♕d5+
- 8) 1. ... ♕e6! (1. ... ♕xc3 2. ♕c4)
- 9) 1. ♕d5 ♖e5 2. ♕e4 ♖g6 3. ♗xg6 f5 4. ♕xf5
- 10) 1. ... ♕a6
- 11) 1. ♕e1 ♖e4 2. ♕h4 ♖df6 3. ♖g4 ♗e6 4. ♕xf6 gxf6 5. f5 ♗e7 6. ♕xe4
- 12) 1. e5 ♕g7 2. ♕e3

7 Mini-plans / Activating a piece: D

- 1) 1. ♗d6 (1. ♖e4 0-0 2. ♕xd7 ♖d8) 1. ... ♗a5 2. ♕g5
- 2) 1. c3 / 2. ♗a2+
- 3) 1. f5
- 4) 1. ♗h4 h6 2. ♕xh6
- 5) 1. ... ♗d3
- 6) 1. ♗a3
- 7) 1. ... ♗a5
- 8) 1. ... ♗d8 2. ♗d1 ♗h4+
- 9) 1. ♖g3 ♗d6 2. ♗e4
- 10) 1. ♖d2 ♖g7 2. ♗h1
- 11) 1. ... ♗e7
- 12) 1. ... ♗f6 2. h3 d3 3. ♗d2 ♖e5

9 Pawn endings / Tempo play: A

- 1) 1. ♖g6 (1. a3 a6=) 1. ... a6 (1. ... a5 2. a3 a4 3. ♖h6) 2. a4 a5 3. ♖h6
- 2) 1. g3 ♖h8 2. g4 ♖g8 3. g5 ♖h8 4. g6 hxg6 (4. ... ♖g8 5. g7) 5. hxg6 ♖g8 6. g7
- 3) 1. g4 fxg3ep 2. fxg3 g5 3. g4
- 4) 1. a5 c5 2. a6 c4 3. c3
- 5) 1. b4! a6 2. a3 c6 3. a4
- 6) Drawing
- 7) 1. ♖e7 ♖g5 2. ♖e6 a6 3. a3 a5 4. a4
- 8) 1. a6 bxa6 2. ♖e5 ♖g4 3. a5
- 9) 1. a5 b5 2. ♖e5 ♖g3 3. ♖e4
- 10) 1. g6! (1. ♖c4? ♖d6 2. g6 f6) 1. ... f6 2. ♖d3 ♖c7 3. ♖c3 (3. ♖c4? ♖d6) 3. ... ♖d7 draw
- 11) 1. ♖g4 (1. b5 ♖e7=) 1. ... ♖f6 2. b5 a6 3. bxa6 bxa6 4. b4
- 12) 1. ... ♖b6 2. ♖c4 h6 3. h4 h5

10 Pawn endings / The rook pawn: A

- 1) 1. a4 ♖xa2 2. ♖f4 ♖b3 3. ♖e3 ♖xa4 4. ♖d2 ♖b3 5. ♖c1
- 2) 1. ♖c3
- 3) 1. a4 bxa4 2. ♖d2 ♖b3 3. ♖c1
- 4) 1. ♖h6 (1. ♖f7? ♖e5 2. ♖e7 ♖d5 3. ♖d7 ♖c4 4. ♖c6 ♖xb4)
- 5) 1. ♖d3
- 6) 1. ♖f7
- 7) 1. ♖f6 ♖e8 2. ♖g5
- 8) 1. a5 bxa5 2. a4
- 9) 1. ♖b7 a5 2. ♖c6 ♖b4 3. ♖d5
- 10) 1. ♖e4! ♖d2 (1. ... ♖f2 2. ♖d5) 2. ♖d5 ♖d3 3. ♖c6 ♖d4 4. ♖b7 ♖c5 5. ♖xa7
- 11) 1. ♖g5!
- 12) 1. a5 (1. ♖d4 ♖e2 2. a5 ♖f3=) 1. ... ♖f1 2. ♖d4 ♖e2 3. ♖c5 ♖d3 4. ♖b6 ♖d4 5. ♖xa6 ♖c5 6. ♖b7

11 Pawn endings / Defending: A

- 1) 1. ♖d3! (1. bxc3+? ♖xc3) 1. ... cxb2 2. ♖c2 ♖a3 (2. ... ♖c4 3. a4) 3. ♖b1 d3 stalemate
- 2) 1. ... ♖e3 (1. ... ♖xf4?? 2. ♖d5)
- 3) 1. ... g6 (1. ... ♖c7 2. g6 f6 3. ♖e4 ♖d8 4. ♖f5 ♖e7 5. c7 ♖d7 6. c8♙+ ♖xc8 7. ♖e6 ♖c7 8. ♖f7 f5 9. ♖xg7 f4 10. ♖f8 f3 11. g7 f2 12. g8♙ f1♙+ 13. ♙f7+)
- 4) 1. g4 ♖f4 2. g5 ♖xg5 3. ♖g3
- 5) 1. ♖g2 (1. b6 cxb6 2. ♖g2) 1. ... ♖g6 2. ♖f2 ♖f6 3. ♖e2 ♖e6 4. ♖d2 ♖d6 5. b6 cxb6 6. ♖c2 ♖c6 7. ♖b2
- 6) 1. ♖b6! (1. ♖b5? ♖d6 2. ♖a4 ♖c6 3. ♖xa5 ♖c5) 1. ... ♖d6 2. ♖b5! ♖e5 3. ♖xa5
- 7) 1. ♖c2! (1. ♖c4? ♖e3) 1. ... ♖e3 2. ♖d1
- 8) 1. h4 g4! 2. f4! (2. fxg4+? ♖f6 3. g5+ ♖f5 4. g6 hxg6#) 2. ... ♖xf4 stalemate
- 9) 1. ♖a4 ♖d4 2. ♖a5 e4 3. a4 e3 stalemate
- 10) 1. b4 c4 2. b5! axb5 3. b4 ♖b1 stalemate
- 11) 1. c4 bxc4 2. ♖e4 ♖c2 3. ♖d4 ♖xb2 4. ♖xc4 ♖xa3 5. ♖c3
- 12) 1. ♖d2 g3 (1. ... ♖e7 2. ♖e3 f5 3. ♖f4 ♖f6 4. e3!) 2. ♖e3 f5! 3. ♖f3 f4 4. e3!

12 Pawn endings / Mix: A

- 1) 1. ♖d5 ♖d7 2. e5 dxe5 3. ♖xe5 ♖e7 4. e4
- 2) Drawing
- 3) Drawing
- 4) 1. b6 g3 2. b7 g2 3. b8♙ g1♙ 4. ♙h8+ ♖g5 5. ♙g7+
- 5) 1. ♖f5 ♖g7 2. h8♙+ ♖xh8 3. ♖f6 ♖g8 4. g7
- 6) 1. a4 a5 2. g4+ hxg4+ 3. ♖g3
- 7) 1. ... ♖e3 2. ♖c4 ♖d2 3. ♖b5 ♖c3 4. ♖xb6 ♖b4
- 8) 1. ♖h4 (1. ♖h5 ♖f6 2. ♖g4 g6) 1. ... ♖f6 2. ♖h5 ♖e7 3. ♖g6 ♖f8 4. e7+ ♖xe7 5. ♖xg7
- 9) 1. c4 dxc4 2. bxc4 ♖xc4 3. ♖h6
- 10) 1. ♖d8! (1. ♖xd7? ♖b6! 2. ♖e6 ♖c5!) 1. ... ♖b6 (1. ... c6 2. ♖xd7 cxb5 3. c5 b4 4. c6 b3 5. c7 b2 6. c8♙ b1♙ 7. ♙a8+) 2. ♖xd7! ♖b7 3. c5 ♖b8 4. c6
- 11) 1. e3! (1. e4? fxe4 2. ♖xe4 c3! 3. bxc3 ♖e6) 1. ... ♖e6 2. e4 fxe4 3. ♖xe4
- 12) 1. g3 (or 1. ♖g7 ♖g5 2. g3) 1. ... ♖f6 (1. ... g5 2. ♖h5 g4 3. ♖h4) 2. g4 g5 3. ♖h5

14 King in the middle / Mix: A

- 1) 1. ♖xc6 bxc6 2. ♙xe6+ fxe6 3. ♖g6#
- 2) 1. ♙xe5+ fxe5 2. ♙d8+ ♖xd8 3. ♙xd8#
- 3) 1. ♙xg6+ hxg6 2. ♖xg6+ ♖e7 3. ♖f5#
- 4) 1. ♙xf5 exf5 2. ♖xc6+
- 5) 1. ... d4 2. cxd4 ♖b4 3. ♙xb4 ♙xf2#
- 6) 1. ♖e4 ♙xg3 2. ♖c6+ ♙xc6 3. ♙d8#
- 7) 1. ♖xf7 ♖xf7 2. ♖xc7!
- 8) 1. ♖a3 ♙e5 2. f4
- 9) 1. ♙xd6 ♖xf5 2. ♙xe5+
- 10) 1. ♙xe6+ fxe6 2. ♖e5
- 11) 1. d6 ♖a6 2. dxc7 ♖xc7 3. ♖d6#
- 12) 1. ♖d5 ♙c8 2. ♖c7+

15 King in the middle / Mix: B

- 1) 1. ♖b5 axb5 2. ♖xb5+
- 2) 1. ♖xg7+ ♖xg7 2. ♙xe6+ fxe6 3. ♙g6#
- 3) 1. ♖xd5 cxd5 2. ♖b5+ ♖c6 (2. ... ♖d7 3. ♖e5) 3. ♖d4
- 4) 1. ♙xd8+ ♖xd8 2. ♖c6+ ♖e7 3. ♙d8#
- 5) 1. ♙f8+ ♙xf8 2. ♖d6+ ♖e7 3. ♖f5+ ♖e8 4. ♖xg7#
- 6) 1. ♖a6
- 7) 1. ♖b5+ ♙xb5 (1. ... axb5 2. ♙xb4) 2. ♙c6+ ♖e7 3. ♙c7+

- 8) 1. ♖a6 (1. ♗e5 0-0 2. ♗xc6 bxc6 3. ♜xc6 ♞ab8 4. ♞f2 ♞b6 5. ♞a4 ♕d6)
- 9) 1. ♞d6 ♞a2 (1. ... ♕xd6 2. ♕xf7+) 2. ♗c3 ♞c4 3. b3
- 10) 1. ♗e5 h5 (1. ... ♗f8 2. ♞h5 ♗g7 3. ♞f7+ ♗h6 4. ♗g4+) 2. ♞d3 ♞h6 3. ♞d5 ♞h7 4. ♞g8+ ♕f8 5. ♗g6+ ♞e7 6. ♕f7#
- 11) 1. ♞xe6+ ♕xe6 (1. ... fxe6 2. ♕g6#; 1. ... ♕e7 2. ♞xc5) 2. ♕b5+ ♞c6 (2. ... ♕d7 3. ♞e1+ ♕e7 4. ♞xc5) 3. ♞d1
- 12) 1. ♗xe5 dxe5 2. ♞xe5+ ♗d7 3. ♞a4+ ♗c8 4. ♞c6+

16 King in the middle / Opening the position: A

- 1) 1. ♗d6+ ♕xd6 (1. ... cxd6 2. exd6+ ♕e7 3. ♞xe7+ ♗f8 4. ♕h6+ ♗g8 5. ♞d4; 1. ... ♗e7 2. ♕g5+ ♗e6 3. ♞g4+) 2. exd6+ ♗f8 3. ♕h6+ ♗g8 4. ♞d4 f6 5. ♞c4#
- 2) 1. f4
- 3) 1. f5 exf5 2. ♞e1 ♕e6 3. ♗xd5 ♞f7 4. ♞xe6+
- 4) 1. d5 cxd5 2. ♗xd5 ♞b5 3. ♕b4
- 5) 1. e4 dxe4 (1. ... ♕g4 2. ♞d2 dxe4 3. d5 e3 4. ♕xe3) 2. d5 ♞g6 3. dxc6 ♞xg5 4. cxb7
- 6) 1. d4 ♕e6 2. d5 cxd5 3. exd5 ♕f5 4. ♗fxe5 dxe5 5. ♗xe5
- 7) 1. ♗d6+ exd6 2. exd6 ♕xd6 3. ♞e2+ ♗f8 4. ♕h6+ (4. ... ♗g8 5. ♞e8+ ♕f8 6. ♞xf8#)
- 8) Drawing
- 9) 1. e5 c5 (1. ... dxe5 2. ♗xe5) 2. ♞h4 dxe5 3. ♗xe5 ♞c7 4. ♗xd7
- 10) 1. f4 f6 2. fxe5 dxe5 3. d6
- 11) 1. e4 fxe4 (1. ... ♕xf3 2. e5) 2. ♗xe4 dxe4 3. ♞xe4+ ♗e7 4. ♞xg4
- 12) 1. ♗d6+ ♕xd6 (1. ... ♗e7 2. ♞h5) 2. ♞xd5

18 Endgame / Wrong bishop: A

- 1) 1. ♕d5+ ♗e7 2. h6 ♗f8 3. ♗d2
- 2) 1. ♕c5! ♗c7 2. ♕a7!
- 3) 1. ♕e4 ♗xe4 (1. ... ♗e5 2. h5 ♗f6 3. h6 ♗f7 4. ♕h7) 2. ♗g4 ♗e5 3. ♗g5
- 4) 1. ♕f7 g3 2. hxc3
- 5) 1. ♗e3 ♗f7 2. ♕h7 ♗f6 3. ♗f4
- 6) 1. ♕b3 ♗e6 (1. ... ♞e6 2. ♕g5) 2. ♕f4
- 7) 1. ♕g6+ ♗xg6 2. h7 ♗xh7 3. ♗d5 ♗g8 4. ♗e6 ♗f8 5. f7 ♗g7 6. ♗e7
- 8) 1. ♕g8 g4 2. hxc4 g5 3. ♕b3
- 9) 1. ... ♕c5 2. h6 ♕e3+
- 10) 1. ♕c3+ ♗h7 2. ♕g7 b4 3. a4
- 11) 1. ♞e3 (1. ♞e8 stalemate; 1. ♞xd5+? ♗xd5 2. h5 ♗e5) 1. ... ♗xe3 2. h5
- 12) 1. ♗h2 ♕xh3 2. g3+

19 Endgame / Wrong bishop: B

- 1) 1. ♗f3 ♗g6 2. h4 gxh4 3. ♗g2
- 2) 1. ♗d2! (1. ♗d1? ♕f5 2. ♗d2 a3 3. ♗c3 ♕e6 4. ♗c2 ♕a2 5. ♗c3 ♗c5) 1. ... a3 (1. ... ♕f5 2. ♗c3!) 2. ♗c2! (2. ♗c1? ♕f5; 2. ♗c3? ♕e6) 2. ... ♕f5+ 3. ♗b3
- 3) 1. g6
- 4) 1. ♕g6+! ♗xe7 2. ♕h7! ♗f8 3. ♕xg8 ♗xg8 4. ♗c4! h5 5. ♗d3 h4 6. ♗e2 h3 7. ♗f2! (7. ♗f3? ♕h4; 7. ♗f1? ♕d4) 7. ... h2 8. ♗g2
- 5) 1. ... h6
- 6) 1. ♗g3 ♗g4 (1. ... ♗xg3 stalemate; 1. ... f4 2. ♗xh5 en ♗xf4) 2. ♗xf5 ♗xf5
- 7) 1. ♕a6! bxa6
- 8) 1. ♗g3 ♕f1 2. ♗f2 ♕h3
- 9) 1. d3 a5 2. ♗c5 a4 3. ♗xd4
- 10) 1. ♗c5 ♕e6 2. ♗b6! (2. ♗b4? ♗d4 3. ♗a3 ♗c3 4. ♗a4 ♗b2 5. ♗b4 ♕d7 6. ♗a5 ♕b5 7. ♗b4 ♗a2 8. ♗a5 ♗b3) 2. ... ♕c8 3. ♗c5 (3. ♗a5? ♗d4) 3. ... ♕e6 4. ♗b6 ♕c4 5. ♗c5
- 11) 1. ... ♞g1 2. ♕e4 (2. ♞h3 ♞g3+ 3. ♞xg3 stalemate; 2. ♞h2 ♞g2 3. ♞h1 ♞xc2) 2. ... ♞xh1
- 12) 1. ♞f8+ ♞c8 2. ♞xc8+ ♗xc8 3. ♕a6

20 Endgame / Wrong bishop: C

- 1) 1. ♖h3 ♖e5 2. h5 ♖e6 3. h6 ♖f7 4. ♙h7 ♖f6 5. ♖g4
- 2) 1. ♙e5+ ♖g8 2. ♙g7! (2. ♙xf7+ ♖xf7 3. a4 ♖e6 4. a5)
- 3) 1. ... ♖h3 2. ♖g1 ♙d4+ 3. ♖f1 ♖xg3 4. ♖e2 ♖xh4
- 4) 1. ♙b6! axb6 (1. ... ♖a8 2. ♖c7; 1. ... ♖c8 2. ♙xa7) 2. axb6
- 5) 1. ♖f7 ♖h7 2. ♖f8 ♖h8 (2. ... ♖h6 3. ♖g8 ♖h5 4. ♙d1+ g4 5. hxg4+) 3. ♙g8 g4 4. hxg4 g5 5. ♙d5
- 6) 1. ... ♖h3 2. ♖f1 ♖h2 3. f3 h5 4. ♖f2 ♙d4+ 5. ♖f1 h4 6. f4 h3 7. f5 ♖g3 8. f6 h2
- 7) 1. ... g4 (1. ... ♖h4 2. ♙g4 ♖g3 3. ♖f5) 2. hxg4+ ♖g5 3. ♖e6 h5
- 8) 1. ♗e5+ (1. ♗h2+ ♖h4 2. ♗f3+ ♙xf3 3. ♖xf3 ♖h3 4. ♖f2 ♙c5+) 1. ... ♖h4 2. ♗g6+ ♖g4 (2. ... ♖g5 3. ♖xh3 ♖xg6=) 3. ♗e5+
- 9) 1. ♙b4! (1. a5? d2; 1. ♖e1? ♖e4 2. a5 ♖d5 3. a6 ♖c6 4. ♙c5 ♖c7 5. ♙a7 ♖c6; 1. ♙h6? ♖e4) 1. ... ♖e4 2. a5 ♖d5 3. a6 ♖c6 4. ♙a5! d2 5. ♖e2 (5. ♙xd2? ♖b6)
- 10) Drawing
- 11) 1. ♙g5+ ♖e2 2. ♙h6 gxh6
- 12) 1. a6 (1. ♙xg2 ♙xg2 2. a6 ♙f1+) 1. ... bxa6 2. ♙xg2 ♙xg2 3. ♖xb4

22 Mini-plans / Vulnerability: A

- 1) 1. ♗b5+ c6 2. ♗d3
- 2) 1. ♙h5
- 3) 1. ♙xb6 cxb6 2. ♗g1
- 4) 1. ... ♗h5 2. ♙g1 ♙xg1 3. ♖xg1 ♗xg3 4. hxg3 ♗xg3+
- 5) 1. ♗a3 ♖d7 2. ♙b5+ ♖c7 3. ♙h3
- 6) 1. ♖h1 ♗f7 2. ♗g1
- 7) 1. ♙a6 ♖b8 2. ♙xb7
- 8) 1. ♙c1 c6 2. dxc6 bxc6 3. ♙xc6+
- 9) 1. ... ♙a6 2. b3 ♗xd5 3. ♙a2 ♗c3 4. ♗xc3 bxc3
- 10) 1. ... ♗g4 2. ♗f3 (2. ♗b3 ♙d3 3. ♗d1) 2. ... ♙c5 3. ♙e3 ♙xe3 4. fxe3 ♗xe3 5. ♗f2 ♗c2
- 11) 1. ... ♗xc3 2. ♗xc3 ♗b4
- 12) 1. ... ♗a8 2. ♙g3 fxg3

23 Mini-plans / Vulnerability: B

- 1) 1. ♗d4
- 2) 1. ... ♗h6 (1. ... ♗g3+ 2. hxg3 ♙d4 3. f4) 2. ♙fd1 ♗g3+ 3. ♖g1 ♗e3#
- 3) 1. a5 ♙b7 2. axb6
- 4) 1. ... ♗f6 2. ♗d2 ♙xd4
- 5) 1. ... ♙a5
- 6) 1. ♗g3
- 7) 1. ... ♙a4
- 8) 1. ♗a4 ♙b7 2. ♗xb6 ♙xb6 3. ♙c7
- 9) 1. ... ♗h5 (1. ... ♙h2+ 2. ♖h1 ♗h5 3. ♙e1) 2. ♙d3 ♙h2+
- 10) 1. h4
- 11) 1. ... ♙d8
- 12) 1. ♗g3 g6 (1. ... ♗h5 2. ♗g4) 2. ♗xh6+ ♖g7 3. ♗f5+

24 Mini-plans / Reducing vulnerability: A

- 1) 1. ♙e2
- 2) 1. ... g3
- 3) 1. ... h6
- 4) 1. ... ♙e7
- 5) 1. ♗e2
- 6) 1. ... a5
- 7) 1. ... f5 2. ♗h4 ♗xd6
- 8) 1. ... h6 2. ♙h4 ♗xe4

- 9) 1. ... d6 2. ♖d2 ♗e7
- 10) 1. ... ♗g7
- 11) 1. ... ♖a5
- 12) 1. ♙f4 exf4 2. ♗xd4

25 Opening / Vulnerability: A

- 1) 1. ... ♗d6 2. ♖xg6 ♗g3+ 3. ♗h1 ♗xh3+ 4. ♗g1 ♗g3+ 5. ♗h1 hxg6#
- 2) 1. ... ♙b5 2. ♗d1 ♙c5
- 3) 1. ♖d2 exd5 2. ♖xe4
- 4) Drawing
- 5) 1. ♙a6
- 6) 1. ♙b5+ ♙d7 2. ♙xd7+ ♗xd7 3. ♖e5+
- 7) 1. ♖xd7 ♙xd4 (1. ... ♖xb5 2. ♗xg7 ♗xd7 3. c4) 2. ♖f6+ ♗f8 3. ♙h6#
- 8) 1. d6 (1. 0-0-0 a6) 1. ... ♙xd6 2. 0-0-0
- 9) 1. exd5 (1. d4 is good but not as good as) 1. ... cxd5 2. ♖xe5 d4 3. ♙xd4
- 10) 1. exf5 (1. ♖g5 ♖c5 2. ♙xh5 gxh5 3. ♗xh5 h6 4. ♙xc5 ♗xg5 5. ♗xg5 hxg5 6. ♙e3 f4) 1. ... gxf5 2. ♖g5
- 11) 1. ♙a4+ ♙d7 2. ♖e5
- 12) 1. ♙xh6 gxh6 2. ♖h4

26 Opening / Vulnerability: B

- 1) 1. ... a4 2. ♖c1 a3
- 2) 1. ♖a4 (1. ♗c1 ♖c6 2. ♖a4 ♙b4+ 3. ♗d1 ♙a5) 1. ... ♗a7 (1. ... ♖d7 2. ♗c1 ♗d8 3. ♗xb7) 2. ♖b6
- 3) 1. ♗d1 (1. d5 is possible too) 1. ... ♙xc3 2. ♙xc3 ♗c7 3. d5
- 4) 1. ... a6 2. b4 ♖xb4 3. ♙a3 ♙c2
- 5) 1. ... ♖c5 2. e4 dxe4 3. dxe4 ♖d3+ 4. ♗d1 ♖xb2+ 5. ♗c2 ♖a4
- 6) 1. ... exd4 2. ♙xd4 ♙b4 3. ♙c3 ♙xc3 4. bxc3 ♙xf3 5. gxf3 ♗d7 6. ♖f1 ♗xh3
- 7) 1. ♖xf6+ ♙xf6 2. ♗f4!
- 8) 1. ... ♖xd4 2. ♗xd4 ♖g4
- 9) 1. ♗f4 ♗c8 2. ♖g5
- 10) 1. ... ♖b6 2. ♗d3 (2. ♙b5 ♙xh6 3. ♗xh6 a6 4. dxc5 dxc5 5. ♗d1 ♗c7 6. ♙a4 ♖xa4 7. ♖xa4 ♖xe4; 2. ♙xg7 ♖xc4 3. ♗d3 ♖xb2) 2. ... ♙xh6
- 11) 1. d4 ♙b6 2. d5 a6 3. ♙a4
- 12) 1. ♖g5 0-0 (1. ... ♗f8 2. ♖xh7 ♗h8 3. ♖g5 ♗f8 4. ♗h5) 2. ♗h5 h6 3. ♖xf7

27 Winning material / Yes or no: A

- 1) yes: 1. ... ♖xe4 2. ♗e1 ♖d2
- 2) no: 1. ... ♗xe4? 2. ♙g5 ♙xf3 3. gxf3
- 3) yes: 1. ♙xf7+ ♗xf7 2. ♖g5+ ♗xg5 3. fxg5+
- 4) no: 1. ... ♗xb3? (1. ... ♗g8) 2. ♙d6!
- 5) no: 1. ... ♖xd4 2. ♗a4
- 6) yes: 1. ... ♗xd4 2. e5 ♙c5
- 7) yes: 1. ♗xe4 (1. ... ♖xe4 2. ♗xg7+ ♗h8 3. ♗g3+ ♖f6 4. ♗xh3) 1. ... ♗d7 2. ♗d4
- 8) no: 1. ♙xa6? ♙f5 2. ♗b2 bxa6
- 9) yes: 1. ♖xf7 ♗xd4 (1. ... ♗xf7? 2. ♗xd8+) 2. ♖xd8 ♗d7 (2. ... ♗xd8 3. ♗xc7)
- 10) no: 1. ... ♗xc5 (1. ... ♖xa2 2. ♗a3) 2. ♗ee3
- 11) yes: 1. ♖xc6+ ♗d6 2. ♖a3
- 12) no: 1. ... ♗xc3 2. ♗d8+ ♗h7 3. ♖g5+

28 Winning material / Yes or no: B

- 1) yes: 1. ... ♖xe4
- 2) no: 1. ♗xd5? ♗c7! 2. ♗dd4 e5

- 3) no: 1. ... ♖xf2 2. ♗xf2 ♜xe2 3. ♚ae1
- 4) yes: 1. ♖cxe4 ♖xe4 2. ♖xe4 ♜xe4 3. ♗f3
- 5) yes: 1. ... ♖xd4 2. cxd4? ♜b5+
- 6) no: 1. ... ♚xe4 (1. ... ♖xe4 2. ♗xd8) 2. ♖h6+ gxh6 3. ♗xf6
- 7) yes: 1. ♗xa7 b6 2. c5 ♖b7 3. c6+ ♖xc6 4. ♗b5
- 8) yes: 1. ♖xd5
- 9) no: 1. ... ♖xc5? 2. ♖d5 cxd5 3. ♗xc5
- 10) no: 1. ... ♗xe5? (1. ... ♖xe5 2. ♚c5) 2. ♚xe5 ♖xe5 3. ♚c5
- 11) yes: 1. ♖xb5
- 12) no: 1. ♖xd5 ♜xd5 (1. ... ♖f2+ 2. ♚xf2 ♗xf2 3. ♖xc7)

30 Queen ending / Activity: A

- 1) 1. ♜d5+ ♖b4 (1. ... ♖a6 2. ♜a8+) 2. ♜d4+ ♜xd4+ 3. ♖xd4
- 2) Drawing
- 3) 1. ♜g8+ ♖c5 (1. ... ♖b4 2. ♜b8+; 1. ... ♖d3 2. ♜h7+) 2. ♜c8+ ♖b6 3. ♜b8+
- 4) 1. ... ♜d7+ 2. ♖a3 (2. ♖b3 ♜d5+ 3. ♜xd5+ ♖xd5; 2. ♖a5 ♜d5+ 3. ♜xd5+ ♖xd5; 2. ♖b4 ♜e7+ 3. ♜xe7+ ♖xe7) 2. ... ♜e7+ 3. ♜xe7+ ♖xe7
- 5) 1. ♜c3+ ♖d5 2. ♜c4+ ♖e5 3. d4+
- 6) 1. ♜b6+ ♖a3 2. ♜xd6+ ♜b4 3. ♜a6+
- 7) 1. ... ♜b6+ 2. ♖e7 (2. ♖d7 ♜b5+; 2. ♖d5 ♜b5+ 3. ♜xb5+ axb5) 2. ... ♜e3+
- 8) 1. ♜f8+ ♖b5 2. ♜b8+ ♖c5 (2. ... ♖a5 3. ♜c7+ ♖b5 4. ♜b6#) 3. ♜e5#
- 9) 1. ♜c4+ ♖a5 2. b4+ ♖a4 3. ♜a6+
- 10) 1. ... ♜e7 2. g4 (2. f5 ♜e4+ 3. g4 ♜e1+) 2. ... ♜e1+
- 11) 1. ♜d3 ♜b5 (1. ... b5 2. ♜c2+) 2. ♜a3#
- 12) 1. ♜f7+ ♖d6 2. ♜d7+ ♖c5 3. ♜a7+

31 Queen ending / Activity: B

- 1) 1. ♜e5+ ♖g6 2. ♜e4+ ♜xe4+ 3. ♖xe4 ♖f6 4. ♖d5 ♖e7 5. ♖c6 ♖d8 6. ♖b7
- 2) 1. ♜h4+ ♖g6 2. ♜h5+ ♖f6 3. ♜h8+
- 3) 1. ♜e7+ ♖f5 2. ♜e6+ ♖f4 3. ♜xh6+
- 4) 1. a4 ♜xa4 2. ♜e8+
- 5) 1. ♜e7 ♖c8 2. ♜e6 ♖d8 3. ♜g8+ ♜e8 4. ♜xe8+ ♖xe8 5. ♖e6
- 6) 1. ♜e8 ♜xf3 2. ♜a8+
- 7) 1. ♜c8+ ♖d6 2. ♜c6+ ♖e5 3. f4+
- 8) 1. ♜a8+ ♖d7 2. ♜c8+ ♖d6 3. ♜c6+ ♖e5 4. ♜c5+
- 9) 1. ♜e4 ♜d7 2. ♜a8+ ♖b5 3. ♜a4+
- 10) 1. ♜f7+ ♖g5 2. ♜g8+ ♖f4 3. ♜g4+ ♖e5 4. ♜g7+
- 11) 1. ♜g2+ ♖h4 2. ♜h2+ ♖g5 3. f4+
- 12) 1. ♜b1+ ♜g1 2. ♜b7+ ♜g2 3. a6! ♜xb7 4. axb7 ♖g1 (4. ... ♖g2 5. b8♜ h1♜ 6. ♜b7+) 5. b8♜ h1♜ 6. ♜b1+

32 Queen ending / Activity: C

- 1) 1. ♜g7+ ♖f5 2. ♜g5+ ♖e6 3. f5+
- 2) 1. ♜f8+ ♖g5 2. h4+ gxh3 3. ♜f4+ ♖h5 4. ♜h4#
- 3) 1. ♜g7 c2 2. ♜h7+ ♜h6 3. ♜f5+
- 4) 1. ♜h3+ (1. g4? ♜e8+ 2. ♜xe8 stalemate) 1. ... ♜h4 (1. ... ♖g6 2. ♜h7+ ♖f6 3. ♜f7+ ♖e5 4. ♜e7+) 2. ♜e6+ ♖h5 3. ♜f7+ (3. ♖h7? ♜g3!) 3. ... ♖g4 4. ♜f3#
- 5) 1. ♜d8+ (1. ♜b5+ ♖d4) 1. ... ♖c5 2. ♜d6+ ♖b5 3. ♜b6#
- 6) 1. ... ♜c3+ (1. ... ♜d5 2. ♜g3+ ♖xd4 3. ♜c3+ ♖e4 4. ♜e1+) 2. ♖b5 ♜c4+ 3. ♖a5 ♜d5+
- 7) 1. ♜c6 ♜b4 (1. ... ♜d3+ 2. ♜b5+ ♜xb5+ 3. ♖xb5) 2. ♜d7 (2. ♜b5+ ♖a8 3. ♜d5+ ♖b8 4. ♜d8#)
- 8) 1. ♜h3+ ♜h4 (1. ... ♖g6 2. ♜h7+ ♖f6 3. ♜f7+ ♖e5 4. ♜e7+) 2. g4+ ♖g6 (2. ... ♖h6 3. ♜d3) 3. ♜d3+ ♖f6 4. ♜d6#
- 9) 1. ♜e1 ♖e5 2. d4+

- 10) 1. ♖h4+ (1. ♖xg6? ♜c8+ 2. ♚xc8 stalemate) 1. ... ♚g7 2. ♜e7+ ♚g8 3. ♜d8+ ♚g7 4. ♜c7+
- 11) 1. ♜f6+ ♚e4 (1. ... ♚d5 2. ♜e6+ ♚c5 3. ♜c8+) 2. ♖xg6+ ♚d5 (2. ... ♚e5 3. ♜e6+ ♚f4 4. ♖h6+) 3. ♜e6+ ♚c5 4. ♜c8+
- 12) 1. ♜e6 ♜c7 2. ♜d6 ♜xd6 (2. ... ♜f7 3. ♜g3#) 3. cxd6

34 Defending / Defending against threats: A

- 1) 1. g5 ♙xd7 2. g6+ ♚g8 stalemate
- 2) 1. ♙g4+ ♚xg4 (1. ... ♚b8 2. ♙xa7+) 2. ♖xg4+
- 3) 1. ♚h4 ♙xe5 2. g5#
- 4) 1. ... ♖xg4+! 2. ♚h6 (2. hxg4 ♜h1#) 2. ... ♖xh3+ 3. ♖h5 ♜xd7
- 5) 1. ... ♖h5
- 6) 1. ♙xf6 (1. ♙b3 ♚xd4 2. ♜xd4 c5 3. ♜xd6 ♜xd6 4. ♜xd6 c4) 1. ... ♖xf6 2. ♙b3
- 7) 1. ... ♚g6 (1. ... ♖a5 2. ♙xe5)
- 8) 1. ♜d1 ♜xd1 2. ♜xc3
- 9) 1. ♜h5 ♙xh5 (1. ... ♜g8 2. ♜hh7 b2 3. ♜xa7+ ♚b8 4. ♚c6+ ♚c8 5. ♜hc7#) 2. ♚c6 ♙f3 3. ♜xa7#
- 10) 1. ... ♜e8 (1. ... ♖d8 2. ♙b8)
- 11) 1. ♚e4 (1. ♚b3 ♜xd3 2. ♜xd3 ♙xf2+ 3. ♜xf2 ♜xd3) 1. ... ♖xd3 2. ♜xd3 ♜xd3 3. ♚xc5
- 12) 1. ... ♜xe1 2. ♜xe1 ♖d8

35 Defending / Defending against threats: B

- 1) 1. f4 ♙xc3 (1. ... ♖xh6 2. fxe5) 2. ♙g5
- 2) 1. ... ♜c8
- 3) 1. ♜f2 (1. ♜e1 f4) 1. ... f4 (1. ... ♚xc4 2. ♜e8+ ♖xe8 3. ♜xd4) 2. ♜e8+ ♚g7 3. ♜xd8 ♙xf2+ 4. ♚xf2
- 4) 1. ♚f6+ gxf6 2. gxf3+
- 5) Drawing
- 6) 1. ♜f5
- 7) 1. ... ♚d3 2. ♜xd3 c4+
- 8) 1. ♚xd5 fxg6 2. ♚f6++ ♚h8 3. ♚xg6#
- 9) 1. ... g5 (otherwise ♙lack loses a piece) 2. ♙xg5 f6
- 10) 1. ... ♚d4 2. ♜xd4 ♖xf3
- 11) 1. ♜f5 ♖xf5 2. ♙xe4
- 12) 1. ... ♚c6 2. ♜xc6 axb5

36 Defending / Defending against threats: C

- 1) 1. ... ♙f8 (1. ... ♚g8 2. ♜xe7+ ♚xe7 3. ♚d6+) 2. 0-0-0 ♜c8 3. ♙g5 ♜c4 4. c3 ♙xd6 5. ♚xd6+ ♚e7 6. ♚xc4 ♜xc4
- 2) 1. ♖xf7+ (1. g3 ♜d7) 1. ... ♖xf7 2. ♜xc8+ ♜e8 3. ♜xe8+
- 3) 1. ... ♜e4 (1. ... ♙e8 2. ♜d8 ♜e4 is the same) 2. ♜d8+ ♙e8 3. ♜xb8 ♜xe7
- 4) 1. ♖h8+ (1. ♙xf3 gxf3 2. ♖h8+ ♚xh8 3. ♚d5+ ♙g7 4. ♚xf4 ♖f5) 1. ... ♚xh8 2. ♚e2+ ♚g8 3. ♚xf4
- 5) 1. ♖h6+ ♜xh6 2. ♙xd5
- 6) 1. c3 ♙xc3 2. ♜ac1 ♙b4 3. f5 e5 4. ♖g5+ ♚f8 5. f6 g6
- 7) 1. ... ♜h4 (1. ... ♙f5 2. ♚e3)
- 8) 1. ... d6 (1. ... ♚xd3 2. fxg7+ ♚xg7 3. ♙xh6+; 1. ... ♜g8 2. f7; 1. ... ♚f4 2. fxg7+)
- 9) 1. ♖xg6+ ♚f8 (1. ... fxg6 2. ♜xc7+) 2. fxg3
- 10) 1. ... ♖d5+ 2. e4 ♜c5
- 11) 1. ♚f7 ♙xe3 (1. ... ♚xf7 2. 0-0; 1. ... ♖xf7 2. ♜f1) 2. ♚xh8
- 12) 1. ... ♖xg2+ (1. ... ♜xg7 2. ♜f8+ ♚d7 3. ♙e8+ ♚d8 4. ♙c6#; 1. ... ♖xg6 2. ♜f8+ ♜xf8 3. ♖xg6) 2. ♚xg2 ♜xg7

37 Defending / Defending against a passed pawn: A

- 1) 1. ♙c1 b1♖ 2. ♜a3#

- 2) 1. ♔d3 a1♖ 2. ♕b3 ♗d4 (2. ... ♗a7 3. ♖c3+ ♕a1 4. ♖c1#) 3. ♖c3+ ♕a1 (3. ... ♗xd3 4. ♖xd3 ♕c1 5. ♖d4 ♕b1 6. ♖d1#) 4. ♖c1#
- 3) 1. ♖h1+ ♕xh1 (1. ... ♕g3 2. ♖h3+ ♕f2 3. ♔xa2) 2. g4+ ♕h2 3. ♔xa2
- 4) 1. ♕b4 ♕b2 2. ♖c8 a1♖ 3. ♖c2+ ♕b1 4. ♕b3
- 5) 1. ♔d3 g2 (1. ... ♕g2 2. ♔e4#; 1. ... ♕e3 2. ♔f1 ♕f3 3. ♖h3) 2. ♖h3#
- 6) 1. ♖h7+ (1. ♔xa2? stalemate) 1. ... ♕g8 2. ♖h1 a1♖ 3. ♔h7+
- 7) 1. ♔xa3 a1♖ (1. ... ♔xa3 2. ♖xa2 with a winning position) 2. ♔xb2
- 8) 1. ♔f1 e1♖ (1. ... exf1♖ 2. ♖xf1 ♕e3 3. ♕c2 f3 4. ♖e1+) 2. ♖d3#
- 9) 1. ♔c4 ♕a3 (1. ... g1♖ 2. ♖a6#) 2. ♖xh2 g1♖ 3. ♖a2#
- 10) 1. ♕d3 ♕xa1 2. ♕c2 b5 3. ♔e5#
- 11) 1. ♖h8 a1♖ 2. ♖a8 ♗xa8 3. ♔f3+
- 12) 1. ♔e2+ ♕xe2 2. ♖h4 a1♖ 3. ♖h2+ ♕f1 4. ♖h1+

38 Defending / Defending against a passed pawn: B

- 1) 1. ♔f1 e1♖ 2. ♖xa4+ bxa4 3. b4#
- 2) 1. ♖a7 b1♖ 2. ♔xd4#
- 3) 1. ♖h6+ ♕c5 (1. ... ♕e5 2. ♖e6+ ♕xe6 3. ♔xd5+ ♕xd5 4. c4+ ♕xc4 5. ♕c2; 1. ... ♕c7 2. ♖h7+ ♕c8 3. ♖b7 ♕xb7 4. ♔xd5+ ♕c7 5. ♔a2) 2. ♖c6+ ♕xc6 (2. ... ♕d4 3. c3+) 3. ♔xd5+ ♕xd5 4. c4+ ♕xc4 5. ♕c2
- 4) 1. ♔c3 d2 2. ♔a1 d1♖ 3. ♖c3#
- 5) 1. ♖e1 b2 (1. ... f6 2. ♖e7+ ♕g8 3. ♕g6 ♕f8 4. ♔d6) 2. ♖h1+ ♕g8 3. ♖h8+ ♕xh8 4. ♔e5+
- 6) 1. ♖e2 (1. ♖d2? h1♖+ 2. ♕g3 ♗h5) 1. ... h1♖+ 2. ♕g3 ♕f1 3. ♔a6 ♗g1+ 4. ♖g2+
- 7) 1. ♔d7! e1♖ (1. ... ♕xd7 2. ♖xe3) 2. ♔b5
- 8) 1. ♔e7 ♕c7 (1. ... ♕xa5 2. ♔b4+) 2. d6+ ♕c6 3. ♖c5+
- 9) 1. ♖g5+ ♕h7 (1. ... ♕h6 2. ♖g8 h1♖ 3. ♔g7+! ♕g5 4. ♔e5+ ♕h6 5. ♖h8+) 2. ♖g7+! ♕h6 3. ♕f7 h1♖ 4. ♔g5+
- 10) 1. ♔f7! (1. ♖xe2? stalemate) 1. ... a2 2. ♔h5 a1♖ 3. ♖e8#
- 11) 1. ♖c2+ ♕b5 2. ♖xb2 a1♖ 3. ♔c3+ ♕c5 4. ♖b5+
- 12) 1. ♔b7! a1♖ 2. ♖xa6+ ♗xa6 3. ♔xa6 ♕xa6 4. ♕c3 ♕a5 5. ♕c4

39 Defending / Defending against an attack on the king: A

- 1) 1. ... ♕e6
- 2) 1. ... ♗a5+ (1. ... ♗d6 2. ♖h3) 2. ♕f1 (2. ♕d1 ♗xa2) 2. ... ♗d2
- 3) 1. ... ♔f5 (1. ... ♕f6 2. ♕xf7; 1. ... h6 2. ♕xf7)
- 4) 1. ... ♕h8 (1. ... ♕h7 2. ♖d3 ♖xc3 3. ♗h4+ ♕g7 4. ♗g3+ ♕h7 5. ♖xc3) 2. ♖d3 f6
- 5) 1. ... ♔e2 (1. ... ♕h8 2. ♖g3) 2. ♖e1 ♔xf3 3. gxf3 ♗c2+ 4. ♕h1 ♗f2
- 6) 1. ... h6 (1. ... ♕h8 2. ♔xg7+ ♕xg7 3. ♗g5+ ♕h8 4. ♗f6+ ♕g8 5. ♖e3; 1. ... gxf6 2. exf6 ♕h8 3. ♖xe8) 2. ♖e3 ♕h7 3. ♗d3+ g6
- 7) 1. ... f5 (1. ... g6 2. ♔xg6 hxg6 3. ♗xg6+ ♕h8 4. ♖f3 ♖f7 5. ♖h3+)
- 8) 1. ... ♔xg3 (1. ... ♖e8 2. ♕h5 ♔f8 3. ♗g5+ ♕h8 4. ♕xf6) 2. ♗g5+ ♕h8 3. ♗h6+
- 9) 1. ... ♕d7 (1. ... ♕c6 2. ♗h4) 2. e5 ♔xe5 3. ♕e4 d5
- 10) 1. f3
- 11) 1. ... ♔h7 (1. ... ♗f8 2. ♗h8+ ♕xh8 3. ♔xf6++ ♕g8 4. ♖h8#) 2. ♖g3+ ♔g6
- 12) 1. ... ♗d8

40 Defending / Defending against an attack on the king: B

- 1) 1. ... ♗d4+ (1. ... ♔h4 2. ♗xe5; 1. ... ♔xg7 2. f6) 2. ♕h1 ♔h4
- 2) 1. ... ♔e4 (1. ... ♕g8 2. ♔xh6; 1. ... ♖h8 2. ♖xh6+ (2. ♗xf7 ♔xc1=))
- 3) 1. ... ♕b3+ 2. ♕c2 ♔f5+
- 4) 1. ... ♕d7 (1. ... ♕h8 2. ♖xe4 dxe4 3. ♗h6 ♖g8 4. ♔xf7) 2. ♗h6 ♕xf6
- 5) 1. ... ♗e7 (1. ... ♗c6 2. ♖g3 g6 3. ♗h6; 1. ... ♗g5 2. ♕xg7; 1. ... ♗h6 2. ♕xg7) 2. ♖g3 g6 3. ♗h6 f5
- 6) 1. f4 (1. g3 ♗xh2+ 2. ♕xh2 ♖h4+; 1. h3 ♖g4)
- 7) 1. ... ♗xd2+

8) Drawing

9) Drawing

10) 1. ... ♖d7 (1. ... ♜fe8 2. ♖d3) 2. ♗xf6+ ♕g8 3. ♗g5+

11) 1. ... ♙e6 (1. ... ♜e6 2. ♖f3 c6 3. ♜h3 ♕f8 4. ♗h8+ ♕e7 5. ♗xg7 ♗g8; 1. ... ♜xe5 2. dxe5 ♗e7 3. exf6 ♗e3+ 4. ♕h1) 2. ♖f3 ♗d7 3. ♖g3 ♙f5

12) 1. ... ♜h8 (1. ... ♜f6 2. exf6 ♗xf6 3. ♙g5+; 1. ... f6 2. ♙xf8+ ♕g8 3. ♙d6) 2. ♖f1 ♜xe5

41 Defending / Defending against a passed pawn: C

1) 1. ♜e8+ ♜xe8 2. ♜xf7+ ♕c8 3. ♜d6+ ♕d8

2) 1. ... ♜h2+ 2. ♕xe3 ♜f1+ 3. ♕f3 ♜h2+

3) 1. ♖d7+ ♙xd7 (1. ... ♕h6 2. ♖d6+ ♕h5 3. ♖g5+ ♕h4 4. ♖h6+) 2. ♜f6+

4) 1. ♖b2 a1♗ 2. ♜b6+ ♕a3 3. ♜c4+ ♕a4 4. ♜b6+

5) 1. ♖xg2 h1♗ 2. ♜e2+ ♕d1 3. ♜c3+

6) 1. ♖b3! a1♗ 2. ♜c5+ ♕a5 3. ♜b7+ ♕a4 4. ♜c5+

7) 1. ♖h6+ ♕xh6 2. g8♜+ ♕h5 3. ♜f6+ ♕h6 4. ♜g8+

8) 1. ♖d6 b1♗ 2. ♜f5+ ♕e8 3. ♜g7+ ♕e7 4. ♜f5+

9) 1. ♜d8+ ♕b8 (1. ... ♕a8? 2. ♜c6) 2. ♜c6+ ♕c8 3. ♜a7+ ♕d8 4. ♜c6+

10) 1. ♖xd5! (1. ♜d4+? ♕d6 2. ♖c6+ ♕d7 3. ♖e6 a1♗) 1. ... a1♗ 2. ♜f4+ ♕f6 3. ♜h5+ ♕g6 4. ♜f4+ ♕f6 5. ♜h5+

11) 1. ♜d8+ ♕d6 2. ♖f7 h1♗ 3. ♜b7+ ♕e6 4. ♜d8+ ♕d6 5. ♜b7+

12) 1. ♜a5+ (1. ♖e5? ♕b4; 1. ♖xd3? ♕xd3 2. ♜c5+ ♕c4) 1. ... ♕d4 2. ♖e5! d1♗ 3. ♜c6+ ♕c4 4. ♜a5+ ♕b4 5. ♜c6+ ♕c4 (5. ... ♕a4? 6. ♖a5#) 6. ♜a5+

42 Defending / Getting out of check: A

1) 1. ... ♜e6 (1. ... ♕h7 2. ♗h5+ ♕g8 3. ♗xe8+ ♕h7 4. ♗h5+ ♕g8 5. ♖d8#)

2) 1. ... ♙d7 2. ♗xc5 (2. ♗b4 e5 3. 0-0) 2. ... ♖c8

3) 1. e3 (1. ♕h1 ♜xg3+ 2. hxg3 ♗h5+) 1. ... ♙xe3+ 2. ♕h1

4) 1. ... ♖d5 2. ♗xd5+ ♕h8

5) 1. ♙c2! (1. ♖c2? ♖xa4) 1. ... ♙xc7+ 2. ♖g3#

6) 1. c5 ♗xc5+ 2. ♙d4 ♗c7 3. fxg6+

7) 1. ♖e1 ♗xe1+ 2. ♙f1

8) 1. ... ♕f8 (1. ... ♕e7 2. ♜f5+ exf5 3. ♖he1)

9) 1. ♜f7 ♗xf7+ 2. ♕g2

10) 1. ... ♗f7 (1. ... ♕f8 2. ♖f4+) 2. ♙xf7+ ♕f8

11) 1. ♗xd4 ♜xd4 2. ♜f6+

12) 1. ♗e3 ♗xc4 2. ♖f4

43 Defending / Getting out of check: B

1) 1. ♙d4! (1. ♕h1 ♙xf8) 1. ... ♙xd4+ 2. ♕h1 dxc2 3. ♖h8+

2) 1. ... ♕xg6 (1. ... ♕h8? 2. ♖f7 ♗e3+ 3. ♕h2 ♙g7 4. ♖xg7 ♕xg7 5. ♗f7+ ♕h8 6. ♗h7#) 2. ♙e4+ ♕g7 3. ♖f4 ♙e5

3) 1. ... ♙c5! 2. ♗xd3 (2. ♗xc5+ ♕d7 3. ♙d4 ♖c8 4. ♗d6+ ♕e8; 2. ♙d4! ♖d8 3. ♗xc5+ ♕d7) 2. ... ♖d8

4) 1. ♙c5

5) 1. ♖f2 ♗xc4 2. ♜d5

6) 1. ... ♖e8! (1. ... ♜f8? 2. ♗xf8+! ♕xf8 3. ♖h8#) 2. ♗xe8+ ♜f8 3. ♗e3 ♖e4

7) 1. c3 ♙xa5 2. ♙g5

8) 1. ♗c1 (1. ♗e1 ♖xe1+ 2. ♕f2 ♖e2+ 3. ♕g1 ♖e1+) 1. ... ♖xc1+ 2. ♕f2

9) Drawing

10) 1. ♗d2 ♗xa4 2. b3

11) 1. ♙e3 (1. ♖f2 ♗g4+ 2. ♕f1 ♗d1#) 1. ... ♗xe3+ 2. ♖f2

12) 1. ... ♜d7 2. ♗xe4 ♜c5 3. ♗e3 cxb2

45 Pin / Eternal pin: A

- 1) 1. c8♖+ ♕xc8 2. ♙f5 ♕d7 3. ♙g4
- 2) 1. ♙c5
- 3) 1. ♖f3 ♖f7 2. ♕f2 (on its way to g4)
- 4) 1. g4 f5 2. g5
- 5) 1. ... e5 (1. ... ♕g7 2. e5 dxe5 3. ♕c5) 2. ♖b4 2. ... ♕g7 (on its way to c6)
- 6) 1. ... ♖e4+ 2. ♖xe4 ♙xe4+ 3. ♖f3 h5 4. h3 f5 5. g4 fxg4 6. hxg4 hxg4
- 7) 1. ♙g4 ♕e8 2. ♙h5+ ♕e7 3. ♖d2
- 8) 1. a4 a6 2. b4 (or a bishop move on the long diagonal. After ... b5 White always plays a5) 2. ... b5 3. a5
- 9) 1. ♖e5 ♖e7 2. g4 h6 3. h4
- 10) 1. ... c4 2. h7 (2. ♖c8+ ♕h7 3. ♖g4 ♖f5) 2. ... ♖f5
- 11) 1. ♖a4 (Black cannot get out of the pion on the a-file)
- 12) 1. ... ♖xd3 (1. ... b5 2. axb5 cxb5 3. ♖e1) 2. ♖xd3 ♖d8 3. ♖d1 b5

46 Pin / Eternal pin: B

- 1) 1. ... g4 2. hxg4 g5
- 2) 1. ... c3
- 3) 1. ... ♕e5 2. ♖e2+ ♕f4 3. ♖f2 ♖c1
- 4) 1. ... b6 2. ♖e2 f5 3. gxf6ep ♕f7
- 5) 1. ... ♖d1 2. c4 b5 3. c5 ♕d7 4. ♕g3 ♕c6 5. ♕g2 ♕d5
- 6) 1. ... ♖xd2 2. ♖xd2 ♖d8 3. ♖d1 b5 (otherwise White plays c4, c3 and ♕c2) 4. c4 b4
- 7) 1. ♖a5
- 8) 1. ♙b1 (1. ♖a3 ♕c8; 1. b4 ♙b6 2. cxb6 ♖xa2)
- 9) 1. b4 (prevents ♖c5) 1. ... ♕g7 2. ♖e3 (2. c3? ♖d3+) 2. ... ♕f8 3. c3
- 10) 1. c4 dxc3 2. d4 a5 3. ♕c2 a4 4. ♙g2 a3 5. ♕b3
- 11) 1. f4 gxf4 2. h4
- 12) 1. ... c4 2. ♖f2 (2. dxc4 ♕xe4 3. ♕d2 ♖xf3) 2. ... c3 3. ♖f1 ♖f4 4. ♖f2 ♕d6 5. ♖f1 ♕c5 6. ♖f2 ♕b4 7. ♖f1 ♕a3 8. e5 ♕b2 9. e6 ♖f6

47 Pin / Defending against the eternal pin: A

- 1) 1. ... ♖h8+ 2. ♕g4 ♖h7 3. ♖xc7 ♖xc7 4. d4 ♕c8 5. ♙xc7 ♕xc7 6. ♕g5 ♕d6 7. ♕xg6 ♕e6
- 2) 1. c5+ ♕xc5 2. ♕d2
- 3) 1. ... h5 2. ♙f5 g6 3. ♙xe6+ ♖xe6
- 4) Drawing
- 5) 1. ... c4 2. bxc4 a4
- 6) 1. ... g3 2. ♙xg3 ♖g8 3. ♖xd6 ♖xg3+ 4. fxg3 ♕xd6
- 7) 1. b3 (1. ♖d2 a4) 1. ... ♕f7 (1. ... a4 2. b4 a5 3. c5) 2. a3 ♖d7 3. b4 axb4 4. axb4
- 8) 1. h4 h6 2. hxg5 hxg5 3. h4
- 9) 1. ... g5 (1. ... h5 2. g4 hxg4 3. ♕g3) 2. h4 ♕g6
- 10) 1. ... b6 2. b3 d5
- 11) 1. g4 (1. f4 g4 2. f5 ♕b7 3. a3 ♕c7 4. a4 ♕d6 5. ♖f4 ♕c5 6. ♖c4+ ♕d5 7. ♖f4 ♖c1 8. ♖f2 ♕d4 9. ♖f4+ ♕c5) 1. ... ♖a1 2. f4 ♕b7 3. fxg5 fxg5 4. ♖f3 ♙xg4 5. ♖f7+ ♕b8 6. ♕f2 ♖xa2+ 7. ♕g3
- 12) 1. ... c5 2. b5 a5 3. ♖d3 a4 4. ♕e2 a3

49 Endgame / Bishop against pawn(s): A

- 1) 1. ♙c1 ♕c2 2. ♕b5 c3 3. ♕c4
- 2) 1. ♙d7+ (1. ♕c7 ♕g3 2. ♕d6 h5 3. ♕e5 h4 4. ♕f5 h3) 1. ... ♕g3 2. ♙h3
- 3) 1. ♕h6 (1. ♙xf5+ ♕f3) 1. ... ♕f3 2. ♕g5 ♕xf2 3. ♕f4
- 4) 1. ♙c3 ♕e4 (1. ... e5 2. ♕c5 ♕e4 3. ♙d4) 2. ♙d4 e5 3. ♕c5 exd4 4. exd4
- 5) 1. ♙d5! exd5 2. ♕b7 ♕f4 3. ♕c6 ♕e4 4. ♕c5
- 6) 1. ♙g6! (1. ♙e6 h5) 1. ... d3 2. ♕f2
- 7) 1. ♙c6 (1. ♙a6? ♕b8) 1. ... a5 2. ♕e2
- 8) 1. ♕f4 (1. ♙xf3? g3!) 1. ... ♕h3 2. ♙xf3

- 9) 1. ♖g3 (1. ♖g7? ♜c6 2. ♖a7 b5 3. cxb6ep ♜b7=; 1. ♖d6? b6; 1. ♖a7? b5 2. cxb6ep ♜c8=) 1. ... ♜c6 2. ♖f2
- 10) 1. f4 (1. ♖e5 ♜xf2 2. ♜xa4 b2 3. ♖xb2 g3 4. h4 g2 5. ♖d4+ ♜f3 6. h5 ♜e4=) 1. ... gxf3 2. h4
- 11) 1. h6 ♜f5 (1. ... f3 2. ♖d4! ♜xd4 3. h7 f2 4. h8♞+ ♜e3 5. ♞h1 ♜e2 6. ♞g2 ♜e1 7. ♜c2! b3+ 8. ♜c3 b2 9. ♞e4+ ♜d1 10. ♞c2+ ♜e1 11. ♞xb2 ♜f1 12. ♜d2 ♜g2 13. ♞g7+) 2. ♖e5! ♜g6 (2. ... f3 3. h7 f2 4. h8♞ f1♞ 5. ♞f6+) 3. ♖xf4
- 12) 1. ♖f5+ ♜f6 2. ♜d5

50 Endgame / Bishop against pawn(s): B

- 1) 1. ♖g1 (1. ♖b8 ♜b3 2. c5 ♜c4 3. c6 ♜d5 4. c7 h2 5. c8♞ h1♞+) 1. ... ♜b3 2. c5
- 2) 1. ♖d7 b6 2. ♖c8#
- 3) 1. ♜e4 ♜f6 (1. ... c1♞ 2. ♖e7#) 2. ♖f4
- 4) 1. ♖f4 a3 2. ♖c1 ♜xc1 3. ♜b3
- 5) 1. ♖f1+ (1. h8♞ b1♞) 1. ... ♜d2 2. ♖d3 ♜xd3 3. h8♞
- 6) 1. ♜d5 b1♞ 2. c4+
- 7) 1. ... b5 (1. ... h4 2. d7 ♜e7 3. g7)
- 8) 1. ♖xc6 d5 2. ♖b7! h1♞ (2. ... d4 3. cxd4 ♜xb4 4. ♖g2 ♜c4 5. d5) 3. ♖a6#
- 9) 1. ♖f6 c2 2. ♖g5 c1♞ 3. g4+ fxg3ep 4. ♖xc1 g2 5. ♖e3
- 10) 1. c6 ♜b6 2. c7 h2 3. c8♞+ ♜c6 4. ♖xh2
- 11) 1. ♜c7+ (1. f8♞ b1♞=) 1. ... ♜c4 2. ♖b5+ ♜c3 (2. ... ♜xb5 3. f8♞ b1♞ 4. ♞b8+) 3. ♖d3 ♜xd3 4. f8♞ b1♞ 5. ♞f5+
- 12) 1. ♖f3 (1. ♖f1 e3+ 2. ♜d3 f4 3. ♖e2! =) 1. ... e3+ (1. ... exf3 2. g6 ♜g2 3. g7 f2 4. g8♞+ ♜f3 5. ♞c4 ♜g2 6. ♞c6+ ♜g1 7. ♞g6+) 2. ♜d1

51 Endgame / Bishop against pawn(s): C

- 1) 1. ... ♖f8
- 2) 1. ♖g4+! ♜xg4 2. ♜xe2 ♜g3 3. ♜f1 ♜f3 stalemate
- 3) 1. ♜a1! (1. ♜b2? a1♞+ 2. ♜xa1 ♜c2) 1. ... ♜c2 2. ♖c3 ♜xc3 stalemate
- 4) 1. ♖e1! ♜d3 2. ♖xd2 exd2 stalemate
- 5) 1. ♖b2 ♜c4 2. ♜c6 ♜d3 3. ♜b5 ♜d2 4. ♜c4
- 6) 1. ♖h2 (1. ♜f6 ♜f3 2. ♖h2 ♜f2 3. ♜g5 g1♞+) 1. ... ♜e3 2. ♜f5 ♜f3 3. ♜g5 ♜f2 4. ♜g4
- 7) 1. ... ♖e2 2. ♜c6 ♖xb5+ 3. ♜xb5 ♜d7
- 8) 1. ... ♖d4+ (1. ... ♜h5 2. ♜g7) 2. ♜e7 ♜h5 3. f8♞ ♖c5+ 4. ♜f7 ♖xf8
- 9) 1. ♖b5 (1. ♖e2? d4 2. ♖d1 cxd1♞+ 3. ♜xd1 ♜d3) 1. ... d4 2. ♖a4 d3 3. ♖xc2 dxc2 stalemate
- 10) 1. ... ♖f8+ 2. g7 (2. ♜h7 ♜f6 3. h5 ♜g5) 2. ... ♜f7
- 11) 1. ♖a1! (1. ♜d5? ♜d3) 1. ... c3 (1. ... ♜b1 2. ♜d4) 2. ♜d4 ♜b3! 3. ♜d3 c2 4. ♜d2 ♜a2 5. ♜xc2 b3+ 6. ♜c3
- 12) 1. ... ♜f4 2. ♜f6 ♖e5+ 3. ♜e7 (3. ♜e6 ♖g7 4. g6 ♜g5 5. ♜e7 ♜xg6) 3. ... ♖g7

52 Endgame / Bishop against pawn(s): D

- 1) 1. ♖f1 ♜b4 (1. ... a2 2. ♜c2+) 2. ♜c2
- 2) 1. ♖b4! (1. ♖a5? a2 2. ♖d8 ♜e5; 1. ♜e2? a2 2. ♖h4 ♜e5) 1. ... a2 2. ♖f8
- 3) Drawing
- 4) 1. ♜d3 (1. ♖d3 g3 2. ♖e4 g2) 1. ... g3 (1. ... ♜f3 2. ♜xc3 g3 3. ♜d4) 2. ♜e2
- 5) 1. ♖d4+ ♜xd4 2. ♜g2 ♜e3 3. ♜f1 h3 stalemate
- 6) 1. ♜b3 ♜a1 2. ♜a3 b1♞ 3. ♖e5+ ♞b2+ 4. ♖xb2+ ♜b1 5. ♖e5
- 7) 1. ♜d5 (1. ♜c5 ♜e5) 1. ... b3 2. ♜d4 b2 3. ♜e3 ♜e5 4. ♜f3 h3 5. ♖b1
- 8) 1. ♖c4 ♜b1 (1. ... ♜d1 2. ♖b3) 2. ♖a2+
- 9) 1. ♖b1 (1. ♜d3 a5) 1. ... a5 (1. ... ♜b2 2. ♜d3) 2. ♜d3 ♜b2 3. ♖c2
- 10) 1. ♖a1! (1. ♖d4 ♜d3; 1. ♖f6 ♜d3) 1. ... ♜b1 2. ♖d4 ♜c2 3. ♜e5
- 11) 1. ♜b3 a4+ (1. ... c2 2. ♖e4+=) 2. ♜a2 (2. ♜a3 ♜e3) 2. ... c2 3. ♖e4+ ♜xe4 4. ♜b2 ♜d3 5. ♜c1
- 12) 1. ♖a6! (1. ♖g2? ♜c4 2. ♜b6 ♜d3 – 2. ... h4? 3. ♜c6 ♜d3 4. ♜d5 ♜e2 5. ♜e4 f1♞ 6. ♖xf1+ ♜xf1 7. ♜f3 – 3. ♜c5 ♜e2 4. ♜d4 f1♞ 5. ♖xf1+ ♜xf1 6. ♜e3 ♜g2!) 1. ... h4 2. ♖f1 ♜d4 3. ♜b4

54 Endgame: Zugzwang: A

- 1) 1. ♖g3 (1. ♖a2 a3)
- 2) 1. ♖c1
- 3) 1. ♘a6 ♙xa6 2. ♙e4
- 4) 1. ♙b2
- 5) 1. ♖g1
- 6) 1. ♖g3
- 7) 1. ♖c2
- 8) 1. d3 ♘bd5 (1. ... ♘c8 2. ♘xc8#; 1. ... c5 2. ♘b5#; 1. ... e5 2. ♘f5#; 1. ... ♘fd5 2. ♘e8#; 1. ... ♘e8 2. ♘xe8#) 2. ♘c8#
- 9) 1. ♖b8 ♘c3 (1. ... ♘b6 2. ♖xb6#; 1. ... ♖xb5 2. ♖a8#) 2. ♖b6#
- 10) 1. ♖d2
- 11) 1. ♖h5
- 12) 1. ♖d7 ♖e2 2. ♖b1#

55 Endgame: Zugzwang: B

- 1) 1. ♖f6 ♙g4 (1. ... ♙e2 2. ♘g3+; 1. ... ♙c2 2. ♙f3#) 2. ♙e8#
- 2) 1. ♖b4
- 3) 1. ♖e2 ♖a1 2. ♖b1+
- 4) 1. ♘g7 ♖e7 (1. ... ♖g5 2. ♘e6+) 2. ♘f5+
- 5) 1. ♙a8 c5 (1. ... ♙d7 2. ♘b6+; 1. ... ♖b5 2. ♘d6+; 1. ... ♙g6 2. ♙xc6#) 2. ♙e4 ♙d7 (2. ... ♙b5 3. ♙c2#; 2. ... ♖b5) 3. ♘d6+ (2. ... ♙h5 3. ♙c6#) 3. ♘b6+
- 6) 1. ♖d8
- 7) 1. ♙e3! ♖xe3 2. ♘g4+ ♖g5 3. ♘xe3
- 8) 1. ♘a3 ♖xa3 (1. ... ♖b3 2. b5+) 2. b5+ ♖xb5 3. ♙xa3 ♖c4 4. ♙b2
- 9) 1. ♘b6
- 10) 1. ♖h5
- 11) 1. ♖a7
- 12) 1. ♖e8! (1. ♖c7? ♖c4+ 2. ♖b6 ♖a6+ 3. ♖xa6 stalemate)

56 Endgame: Zugzwang: C

- 1) 1. ♘d5! ♙e8 (1. ... ♙g8 2. ♖xg8 ♖xd5 3. ♖f7 ♖e5 4. g5 ♖f5 5. g6; 1. ... ♖xd5 2. ♖xf7) 2. ♘c7+ ♖e5 3. ♘xe8 ♖f4 4. ♘f6
- 2) 1. ♖h7+ ♖e8 2. ♙c7
- 3) 1. ♘g2 (1. ♙f7+? ♖xh4 2. ♘f5+ ♖g5 3. ♘xe7 ♖f6=; 1. ♖f4 ♙d6+ (♖ 1. ... ♙xh4 2. ♙f7+ ♖h6 3. ♘f5+ ♖h7 4. ♘xh4) 2. ♖e4 ♙g3 3. ♘g2 ♙xh4 4. ♙e2+ ♖g5 5. ♖f3 ♖h5 6. ♖f4+ is a more complicated win) 1. ... ♙xh4 2. ♙f7+ ♖g5 3. ♙e8
- 4) 1. ♖b2! ♖b8 2. ♖xd7 ♖xg2+ 3. ♖c3 ♖g3+ 4. ♖c4
- 5) 1. b8♖+ (1. b5 ♘b8 2. ♖g2 e2) 1. ... ♘xb8 2. b5
- 6) 1. ♘f3+ ♖f4 2. ♖f2 (2. ♖g2? ♙g3) 2. ... ♙g3+ 3. ♖g2
- 7) 1. ♙e7 e4 (1. ... d3 2. ♖xd3+ ♖e6 3. ♖d6+; 1. ... ♖e6 2. ♖b3+) 2. ♖c5+ ♖e6 3. ♖d6+
- 8) 1. ♖d7 ♖b4 2. ♖d4+
- 9) 1. ♖e3 ♖d8 (1. ... ♖b7 2. ♖g8+ ♖d7 3. ♖xe7+ ♖xe7 4. ♖g7+; 1. ... ♖d7 2. ♖g8#; 1. ... ♖d8 2. ♖h8+ ♖d7 3. ♖d6+) 2. ♖f8+ ♖d7 3. ♖xe7+
- 10) Drawing
- 11) Drawing
- 12) 1. ♖h6! ♖xc7 (1. ... ♖xc7 2. ♖f8+; 1. ... ♖a8 2. ♖f8+) 2. ♖f8#

